

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. президента Науково-дослідного
інституту публічного права
д.ю.н, професор

С.О. Короед
« 3 » лютого 2026 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Арутюняна Еміля Карленовича за темою «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Вищого навчального закладу «Міжрегіональна Академія управління персоналом» від 5 липня 2023 року (протокол № 7)

ВИТЯГ

із протоколу спільного засідання відділів актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики, науково-правових експертиз та законопроектних робіт, проблем публічного права, організаційного забезпечення наукових проєктів і міжнародної діяльності Науково-дослідного інституту публічного права від «3» лютого 2026 року.

Присутні 11 осіб:

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, доцент, завідувач відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права – *головуючий на засіданні*;

Короед Сергій Олександрович – доктор юридичних наук, професор, в.о. президента Науково-дослідного інституту публічного права;

Боровик Андрій Володимирович – доктор юридичних наук, професор, віце-президент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права;

Сорока Лариса Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права;

Куркова Ксенія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права – *науковий керівник*;

Ріпенко Артем Ігорович – доктор юридичних наук, завідувач відділу актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики Науково-дослідного інституту публічного права;

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Шкарупа Костянтин Вікторович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Даниленко Анна Олександрівна – доктор філософії за спеціальністю 081 Право, старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Запрошені:

Арутюнян Еміль Карленович – здобувач ступеня доктора філософії.

Порядок денний:

Публічна презентація здобувачем Арутюняном Емілем Карленовичем наукових результатів дисертації на тему «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право та її обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів.

Науковий керівник – **Куркова Ксенія Миколаївна** – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права.

Головуючий по цьому питанню – **Овчарук Сергій Станіславович** – доктор юридичних наук, доцент, головний науковий співробітник відділу Науково-дослідного інституту публічного права.

Слухали:

Здобувача наукового ступеня доктора філософії Арутюняна Е.К. про результати дисертаційного дослідження. У своїй доповіді він обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначив мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, розкрив структуру роботи та основні її положення, показав їх новизну, теоретичне та практичне значення. Здобувач наголосив на таких аспектах свого дослідження.

Корупція в сучасній Україні продовжує залишатися однією з найбільш складних і небезпечних загроз для стабільності управління, ефективності реформ, забезпечення економічного розвитку та зміцнення демократичних інститутів. Системний характер корупції, здатність видозмінюватися залежно

від політичних, економічних та соціальних умов, а також глибока інтегрованість у повсякденні адміністративні процеси дестабілізують національну правову систему та знижують імідж нашої країни для міжнародних партнерів. У цій площині найбільш дієвим механізмом протидії корупції є адміністративне право, у межах якого формується організаційна структура діяльності антикорупційних органів, визначаються процедури, обмеження, механізми підзвітності, контрольні та наглядові інструменти. Рівень ефективності адміністративно-правового забезпечення протидії корупції прямо впливає на здатність держави не реагувати на корупційні прояви та ефективно запобігати їм на ранніх стадіях.

В Україні протягом останніх років відбувається глибока реформа антикорупційної інфраструктури, що передбачає модернізацію нормотворчої процедури, запровадження електронного декларування, посилення інструментів відкритості, формування умов для громадського контролю та прозорого управління тощо. Попри очевидність прогресу залишається чимало перешкод, пов'язаних із неоднозначністю реалізації законодавчих норм, проблемами доброчесності, транспарентності публічного сектору та відповідальності, недостатньою ефективністю взаємодії та міжнародного співробітництва суб'єктів антикорупційної політики тощо. При цьому, умови повномасштабної війни створили нові можливості для корупційних проявів, що також зумовлює ґрунтовність проблеми. Загалом, проблематика адміністративно-правового забезпечення протидії корупції особливо важлива для формування ефективних управлінських рішень, зміцнення взаємодії між державою та суспільством, а також створення умов для сталого функціонування антикорупційних інституцій.

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційної роботи є визначення сутності, правових засад, організації здійснення та окремих напрямів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції для формування перспективних заходів реалізації антикорупційної політики України та оптимізації міжнародного співробітництва у сфері протидії корупції.

Для досягнення сформованої мети заплановано вирішення таких завдань:

- визначити поняття та сутність адміністративно-правового забезпечення протидії корупції;
- сформулювати розуміння адміністративно-правових відносин з протидії корупції;
- визначити принципи адміністративно-правового забезпечення протидії корупції в Україні;
- розкрити структуру системи суб'єктів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції;
- визначити класифікацію адміністративно-правових інструментів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції в Україні;

- виокремити проблеми взаємодії та координації суб'єктів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції в Україні;
- розкрити процедури громадського контролю та нагляду у сфері адміністративно-правового забезпечення протидії корупції в Україні;
- визначити форми міжнародного співробітництва у сфері адміністративно-правового забезпечення протидії корупції.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є новітнім комплексним дослідженням у сфері адміністративно-правового забезпечення протидії корупції, у результаті якого сформовано теоретичну характеристику корупційних проявів, визначено організацію здійснення протидії корупції та виділено окремі напрями адміністративно-правового забезпечення протидії корупції в Україні, зокрема:

уперше:

– розкрито новітню сутність адміністративно-правового забезпечення протидії корупції, що полягає у формуванні та функціонуванні спеціально створеного публічно-владного правового механізму, який за допомогою норм адміністративного права, інституційних повноважень, процедурних інструментів, превентивних та контрольних заходів забезпечує створення, підтримання та розвиток належних правових та організаційних умов, що унеможливають, стримують або зводять до мінімуму корупційні ризики у відносинах;

– запропоновано форми взаємодії та координації суб'єктів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції поділяти на: 1) організаційно-управлінські, що забезпечують практичну координацію дій суб'єктів та їхню взаємодію у виконанні спільних завдань; 2) інформаційно-комунікаційні, що спрямовані на взаємообмін релевантною інформацією; 3) аналітично-моніторингові, що забезпечують оцінювання, аналіз, прогнозування та коригування антикорупційної діяльності; 4) нормативно-процедурні, які спрямовані на правове визначення процесів взаємодії та координації;

удосконалено:

– особливості адміністративно-правових відносин з протидії корупції, які визначаються: спеціально-антикорупційною нормативною детермінованістю; публічно-владним та багаторівневим суб'єктним складом; превентивно-санкційною функціональною спрямованістю; підвищеною процедурною формалізованістю та контрольним-наглядовим характером; переважанням позасудових форм реалізації при гарантованому судовому контролі;

– значення антикорупційної політики як основоположної засади адміністративно-правового забезпечення протидії корупції, що є нормативно визначеною, інституційно підтриманою та суспільно легітимізованою системою превентивних, регулятивних і контрольних заходів для забезпечення функціонування держави й визначення концептуальних орієнтирів побудови державного апарату, здатного ефективно нейтралізувати

корупційні ризики, підтримувати економічну стабільність та сприяти формуванню довіри громадян до публічної влади;

– можливості структуризації системи суб'єктів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції у взаємопов'язані блоки, які включають: суб'єктів формування та нормативно-інституційного забезпечення антикорупційної політики; суб'єктів реалізації державної антикорупційної політики загальної та спеціальної компетенції; суб'єктів контролю, нагляду та оцінювання ефективності протидії корупції; суб'єктів корпоративного (внутрішньоорганізаційного) забезпечення протидії корупції; суб'єктів суспільного та міжнародного забезпечення протидії корупції;

– функціональну спрямованість адміністративно-правових інструментів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції для раціоналізації антикорупційної політики через юридично та процедурно впорядковані механізми, які забезпечують прозорість діяльності органів влади, мінімізацію дискреційних ризиків, формування добросовісного кадрового складу, підвищення підзвітності посадових осіб, забезпечення верховенства права у сфері публічного управління та захисту публічного інтересу;

отримали подальшого розвитку:

– положення щодо значення громадського контролю та нагляду для антикорупційної системи, які доповнюють внутрішньовідомчі механізми контролю, врівноважують владну дискрецію, створюють додаткові гарантії публічної підзвітності, підсилюють легітимність рішень антикорупційних інституцій та сприяють формуванню в Україні прозорої, добросовісної та право-функціональної моделі публічного управління;

– напрями вдосконалення міжнародного співробітництва у сфері адміністративно-правового забезпечення протидії корупції в Україні щодо: гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами та формування інтегрованої системи міжнародної координації антикорупційної діяльності; удосконалення процедур міжнародної правової допомоги; розширення участі України в міжнародних антикорупційних програмах, ініціативах та проєктах; інституційної професіоналізації антикорупційних органів; розвитку механізмів міжнародного розшуку, арешту та повернення активів; посилення співпраці з міжнародними організаціями щодо забезпечення прозорості відбудови України; розбудови спільних антикорупційних дослідницьких та аналітичних центрів; залучення міжнародних експертів до моніторингу діяльності антикорупційних інституцій; розширення можливостей для співпраці з міжнародними медіа та громадським сектором.

Після закінченні доповіді здобувачу присутніми були поставлені такі **питання:**

Запитання Шкарупи К.В.: Які на ваш погляд основні особливості законодавства у сфері адміністративно-правового забезпечення протидії корупції в Україні?

Арутюнян Е.К.: Дякую за запитання. Законодавство у сфері адміністративно-правового забезпечення протидії корупції в Україні визначається такими особливостями: системність нормативного регулювання у поєднанні загально-правових та спеціальних актів; впровадження стратегічного підходу до антикорупційної політики; превентивна спрямованість та домінування заходів запобігання; пріоритетне місце займають норми адміністративного права; розгалужена система підзаконного регулювання; високий рівень процедурності.

Запитання Луценко-Миськів Л.І.: Розкрийте коротко основні засадничі аспекти антикорупційної політики в Україні.

Арутюнян Е.К.: Дякую за запитання. Концептуально антикорупційна політика ґрунтується на трьох взаємопов'язаних засадах: 1) превентивність, що передбачає створення правових умов, які зменшують можливість корупційної поведінки шляхом оптимізації процедур, цифровізації послуг, усунення дискреційних перекосів та обмеження можливостей зловживання владою; 2) інституційна узгодженість, яка проявляється у функціонуванні мережі органів публічної влади, наділених чітко визначеними повноваженнями, взаємодією між собою та єдиним стратегічним спрямуванням; 3) верховенство права та відповідальність, що гарантує рівність усіх суб'єктів перед законом, прозорість прийняття рішень та невідворотність юридичних наслідків.

Запитання Курило І.В.: Розкрийте зміст антикорупційної експертизи, як адміністративно-правового інструменту протидії корупції.

Арутюнян Е.К.: Дякую за запитання. Антикорупційна експертиза, як адміністративно-правовий інструмент протидії корупції, є спеціалізованим превентивним механізмом публічного адміністрування, спрямованим на системне виявлення та усунення корупціогенних факторів у чинних та проєктних нормативно-правових актах шляхом їх фахового аналізу уповноваженими суб'єктами та формування обов'язкових або рекомендаційних висновків щодо вдосконалення правового регулювання. Юридична природа антикорупційної експертизи полягає у нормативно-встановленій, методологічно-стандартизованій та процедурно-впорядкованій діяльності уповноважених органів державної влади, результатом якої є підвищення прозорості, правової визначеності та збалансованості регуляторних приписів у сферах підвищеного корупційного ризику.

Запитання Короеда С.О.: В чому полягає основна мета взаємодії та координації суб'єктів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції?

Арутюнян Е.К.: Дякую за запитання. Метою взаємодії та координації суб'єктів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції є створення цілісного, узгодженого та ефективного механізму реалізації державної антикорупційної політики, у межах якого забезпечується системне поєднання інституційної самостійності спеціалізованих органів із необхідним рівнем управлінської впорядкованості їхніх дій. Взаємодія спрямована на

інтеграцію зусиль незалежних суб'єктів шляхом узгодження їхніх функцій, інформаційних ресурсів та оперативних заходів з метою формування єдиного підходу до запобігання та протидії корупційним проявам. Координація, у свою чергу, забезпечує організуючий вплив уповноваженого суб'єкта, який встановлює нормативні та процедурні межі спільної діяльності, усуває дублювання повноважень, визначає пріоритети та спрямовує діяльність усієї системи на досягнення стратегічних завдань.

Запитання Овчарука С.С.: В чому полягає сутність та призначення громадського нагляду у системі адміністративно-правового забезпечення протидії корупції?

Аругтюнян Е.К.: Дякую за запитання. Громадський нагляд у системі адміністративно-правового забезпечення протидії корупції посідає ключове місце як зовнішній, інституційно оформлений механізм контролю за діяльністю публічної адміністрації, здатний компенсувати обмеження внутрішніх антикорупційних процедур і забезпечити реальну підзвітність влади суспільству. Попри масштабні реформи антикорупційної інфраструктури, створення спеціалізованих органів та запровадження нових інструментів прозорості, корупційні прояви залишаються системною проблемою, що підтверджує потребу в посиленні участі громадянського суспільства у моніторингу, виявленні та попередженні корупційних ризиків. Більше того, міжнародний досвід і національна практика переконливо засвідчують, що саме активна, організована та компетентна громадськість здатна забезпечити сталість антикорупційних реформ, зміцнити легітимність влади та сприяти формуванню культури доброчесності. Таким чином, громадський нагляд постає не лише як допоміжний елемент антикорупційної політики, а як фундаментальна умова її ефективності та стратегічний чинник демократичного розвитку держави.

У подальшому обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь присутні члени спільного засідання.

Науковий керівник – Куркова Ксенія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права зазначила, що підготовлена Аругтюняном Емілем Карленовичем дисертація на тему «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції», подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є результатом кропіткої науково-теоретичної та практичної діяльності здобувача.

У межах роботи над дисертацією здобувачем підготовлено одноосібно сім наукових праць, серед яких чотири статті у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук та три тези доповідей і повідомлень на науково-практичних конференціях. Індивідуальний план наукової роботи та навчальний план виконано Аругтюняном Емілем Карленовичем у повному обсязі.

У процесі підготовки дисертаційного дослідження Еміль Карленович продемонстрував високий рівень цілеспрямованості, аналітичного мислення та системного підходу до наукової діяльності. Він активно опрацьовував широкий спектр доктринальних джерел провідних науковців у галузі адміністративного права, ґрунтовно засвоїв методологічні засади юридичної науки та застосував їх у власних дослідженнях. Такий підхід забезпечив комплексний характер опрацювання обраної проблематики та її належне наукове обґрунтування.

Результатом наполегливої й послідовної праці здобувача стала дисертаційна робота, що відзначається високим рівнем аргументованості, логічною структурованістю викладу, науковою новизною й безсумнівною практичною актуальністю. На цій підставі можна стверджувати, що Еміль Карленович сформувався як зрілий дослідник, наукові інтереси якого спрямовані на подальший розвиток доктрини адміністративного права та удосконалення адміністративно-правового регулювання у сфері забезпечення протидії корупції.

Загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Арутюнян Е.К. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Вважаю, що дисертаційну роботу можна представити до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Далі надано слово *рецензентам роботи*.

Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначила, що актуальність дисертаційної роботи Арутюняна Еміля Карленовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції» не викликає сумнівів, зокрема з огляду на повномасштабну війну, що створила нові можливості для корупційних проявів.

Дисертація вирізняється послідовним викладом матеріалу, глибиною сформульованих думок, що свідчить про достатній рівень та наукову спроможність здобувача. Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння здобувачем методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формулювати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку. Все це дозволяє зробити висновок про належний рівень обґрунтованості основних положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації по вирішенню наукової

проблеми, їхню репрезентативність та свідчить про належний науковий рівень дослідження, яке за своїм змістом і розглядом проблем відповідає поставленим МОН України вимогам.

На окрему увагу заслуговують висновки дисертанта щодо напрямків вдосконалення міжнародного співробітництва у сфері адміністративно-правового забезпечення протидії корупції в Україні зокрема щодо: гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами та формування інтегрованої системи міжнародної координації антикорупційної діяльності; удосконалення процедур міжнародної правової допомоги; розширення участі України у міжнародних антикорупційних програмах, ініціативах та проєктах; інституційної професіоналізації антикорупційних органів; розвитку механізмів міжнародного розшуку, арешту та повернення активів; посилення співпраці з міжнародними організаціями щодо забезпечення прозорості відбудови України; розбудови спільних антикорупційних дослідницьких та аналітичних центрів; залучення міжнародних експертів до моніторингу діяльності антикорупційних інституцій; розширення можливостей для співпраці з міжнародними медіа та громадським сектором

Загалом дисертаційне дослідження Арутюняна Еміля Карленовича є оригінальною науковою працею, яка виконана на належному теоретичному і прикладному рівні. Вона має послідовну та виважену структурну будову і за своєю архітектонікою є комплексним та завершеним науковим дослідженням. Зміст роботи та багатогранність висвітленої проблеми свідчать про різносторонню, і водночас комплексну наукову компетентність її автора.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначила, що уважне ознайомлення зі змістом дисертації, методологічною базою дослідження, його висновками, дозволяє стверджувати, що автор наукового дослідження Арутюнян Еміль Карленович з поставленим завданням успішно впорався. Здобувач виконав усі поставлені завдання дослідження, запропонував низку теоретично обґрунтованих положень, а також пропозицій та рекомендацій, спрямованих на вдосконалення адміністративно-правового забезпечення протидії корупції в Україні.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертаційному дослідженні висновки, теоретичні положення та конкретні пропозиції використовуються та можуть бути використані: науково-дослідній сфері – для розширення теоретичної бази антикорупційних досліджень та формування практичних моделей оцінки ефективності антикорупційної політики; законотворчій діяльності – щодо розроблення заходів покращення антикорупційної політики в Україні; правозастосовній сфері – для удосконалення механізмів антикорупційної діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також для підвищення якості правозастосовної практики; освітньому процесі – під час підготовки та проведення лекцій та практичних занять з дисципліни «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми».

Заслуговують на позитивну оцінку висновки автора щодо функціональної спрямованості адміністративно-правових інструментів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції для раціоналізації антикорупційної політики через юридично та процедурно впорядковані механізми, які забезпечують прозорість діяльності органів влади, мінімізацію дискреційних ризиків, формування добросовісного кадрового складу, підвищення підзвітності посадових осіб, забезпечення верховенства права у сфері публічного управління та захисту публічного інтересу

Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння здобувачем методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формулювати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Дисертація Арутюняна Еміля Карленовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції» є самостійною, завершеною науковою працею, яку виконано за актуальною та практично значущою темою.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Короєд Сергій Олександрович – доктор юридичних наук, професор, в.о. президента Науково-дослідного інституту публічного права зазначив, що основні положення дисертаційного дослідження Арутюняна Еміля Карленовича дають підстави говорити про актуальність обраної теми та

новизну отриманих результатів. Дисертаційне дослідження, без сумніву, містить багато позитивних аспектів, які досить широко та лаконічно розкриті в межах проведеної наукової роботи.

Фундаментальність та комплексність роботи проявляється у всебічному та поступовому вивченні дисертантом предмету дослідження. У дисертації чітко сформульовані мета та завдання дослідження, їх постановка та послідовність дозволяють розкрити основний зміст теми. За рівнем наукової новизни наведені у дисертаційній роботі результати відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації містять елементи наукової новизни, є повністю обґрунтовані та аргументовані і отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертаційного дослідження.

Мета роботи, яка полягала у визначенні сутності, правових засад, організації здійснення та окремих напрямів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції для формування перспективних заходів реалізації антикорупційної політики України та оптимізації міжнародного співробітництва у сфері протидії корупції, була цілком досягнута.

Загалом, результати дисертаційного дослідження мають як теоретичне, так і практичне значення. Тому дисертаційна робота Арутюняна Еміля Карленовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції» заслуговує на рекомендацію до захисту.

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, доцент, завідувач відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права зазначив, що актуальність дисертації, яка розглядається, очевидна. Тематика дисертаційного дослідження органічно узгоджується з положеннями Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції, ратифікованої Законом України від 18 жовтня 2006 р. № 251-V; Антикорупційної стратегії на 2021-2025 роки, затвердженої Законом України від 20 червня 2022 р. № 2322-IX; Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р.; Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019; Стратегії комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції на період до 2025 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 грудня 2023 р. № 1203-р.

Слушними є висновки автора щодо сучасних проблем взаємодії та координації суб'єктів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції в Україні.

Дисертаційне дослідження, без сумніву, є актуальним на даному етапі розвитку нашої держави, містить багато позитивних аспектів які досить широко та лаконічно розкриті в межах проведеної наукової роботи.

Дисертаційну роботу Арутюняна Еміля Карленовича на тему «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції» слід визнати завершеним дисертаційним дослідженням, що виконано за актуальною та практично значущою темою. Робота містить науково обґрунтовані результати, які в комплексі вирішують теоретичні, правові і практичні проблеми адміністративно-правового забезпечення протидії корупції.

Арутюнян Е.К. висловив виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції подальших науково-дослідних планів.

Присутні на засіданні одногосно запропонували визнати дисертацію Арутюняна Еміля Карленовича завершеною теоретично та практично-значимою науковою роботою, що містить висновки, які сприяють вирішенню нагальної наукової проблеми та є суттєвим внеском у розвиток юридичної науки, і яка може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді. Запропоновано схвалити такий висновок:

ВИСНОВОК

**щодо дисертації Арутюняна Еміля Карленовича за темою
«Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції»
на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право»**

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена тим, що корупція в сучасній Україні продовжує залишатися однією з найбільш складних і небезпечних загроз для стабільності управління, ефективності реформ, забезпечення економічного розвитку та зміцнення демократичних інститутів. Системний характер корупції, здатність видозмінюватися залежно від політичних, економічних та соціальних умов, а також глибока інтегрованість у повсякденні адміністративні процеси дестабілюють національну правову систему та знижують імідж нашої країни для міжнародних партнерів. У цій площині найбільш дієвим механізмом протидії корупції є адміністративне право, у межах якого формується організаційна структура діяльності антикорупційних органів, визначаються процедури, обмеження, механізми підзвітності, контрольні та наглядові інструменти. Рівень ефективності адміністративно-правового забезпечення протидії корупції прямо впливає на здатність держави не реагувати на корупційні прояви та ефективно запобігати їм на ранніх стадіях.

В Україні протягом останніх років відбувається глибока реформа антикорупційної інфраструктури, що передбачає модернізацію нормотворчої процедури, запровадження електронного декларування, посилення інструментів відкритості, формування умов для громадського контролю та прозорого управління тощо. Попри очевидність прогресу залишається чимало перешкод, пов'язаних із неоднозначністю реалізації законодавчих норм, проблемами доброчесності, транспарентності публічного сектору та

відповідальністю, недостатньою ефективністю взаємодії та міжнародного співробітництва суб'єктів антикорупційної політики тощо. При цьому, умови повномасштабної війни створили нові можливості для корупційних проявів, що також зумовлює ґрунтовність проблеми. Загалом, проблематика адміністративно-правового забезпечення протидії корупції особливо важлива для формування ефективних управлінських рішень, зміцнення взаємодії між державою та суспільством, а також створення умов для сталого функціонування антикорупційних інституцій.

Наукове завдання, за розв'язання якого здобувач заслуговує присудження наукового ступеня полягає у визначенні сутності, правових засад, організації здійснення та окремих напрямів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції для формування перспективних заходів реалізації антикорупційної політики України та оптимізації міжнародного співробітництва у сфері протидії корупції.

На основі проведеного дослідження сформовано ряд нових наукових положень і висновків, які розв'язують важливу наукову проблему; **найсуттєвішими науковими результатами, які одержав здобувач особисто та які характеризуються достовірністю та науковою новизною, є такі:**

– вперше розкрито новітню сутність адміністративно-правового забезпечення протидії корупції, що полягає у формуванні та функціонуванні спеціально створеного публічно-владного правового механізму, який за допомогою норм адміністративного права, інституційних повноважень, процедурних інструментів, превентивних та контрольних заходів забезпечує створення, підтримання та розвиток належних правових та організаційних умов, що унеможливають, стримують або зводять до мінімуму корупційні ризики у відносинах;

– вперше запропоновано форми взаємодії та координації суб'єктів адміністративно-правового забезпечення протидії корупції поділяти на: 1) організаційно-управлінські, що забезпечують практичну координацію дій суб'єктів та їхню взаємодію у виконанні спільних завдань; 2) інформаційно-комунікаційні, що спрямовані на взаємообмін релевантною інформацією; 3) аналітично-моніторингові, що забезпечують оцінювання, аналіз, прогнозування та коригування антикорупційної діяльності; 4) нормативно-процедурні, які спрямовані на правове визначення процесів взаємодії та координації;

– удосконалено особливості адміністративно-правових відносин з протидії корупції, які визначаються: спеціально-антикорупційною нормативною детермінованістю; публічно-владним та багаторівневим суб'єктним складом; превентивно-санкційною функціональною спрямованістю; підвищеною процедурною формалізованістю та контрольно-наглядним характером; переважанням позасудових форм реалізації при гарантованому судовому контролі.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертаційному дослідженні висновки,

теоретичні положення та конкретні пропозиції використовуються та можуть бути використані у:

- *науково-дослідній сфері* – для розширення теоретичної бази антикорупційних досліджень та формування практичних моделей оцінки ефективності антикорупційної політики (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

- *правотворчій діяльності* – щодо розроблення заходів покращення антикорупційної політики в Україні;

- *правозастосовній сфері* – для удосконалення механізмів антикорупційної діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також для підвищення якості правозастосовної практики;

- *освітньому процесі* – під час підготовки та проведення лекцій та практичних занять з дисципліни «Адміністративне право та процес: доктринальні та практичні проблеми» (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права).

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій забезпечується:

- комплексним застосуванням раціональної сукупності дослідницьких методів пізнання соціальних процесів і явищ у сферах дії держави та права для аналізу і характеристики нормативно-правових актів і наукових праць, присвячених теоретичним, нормативним і практичним аспектам адміністративно-правового забезпечення протидії корупції.;

- застосуванням методологічних принципів об'єктивності і неупередженості аналізу та критичного осмислення досліджуваного матеріалу;

- аргументованою науковою полемікою з іншими вченими в тексті дисертації;

- використанням положень чинного законодавства України, а також офіційних аналітичних і статистичних матеріалів, довідкових видань та юридичної публіцистики;

- послідовністю та логікою викладення здобувачем матеріалу, його аргументованістю;

- відповідністю висновків роботи і отриманих результатів поставленим завданням та доведенням сформульованих пропозицій до рівня їх можливого використання у практиці;

- рівнем репрезентативності емпіричного матеріалу.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження оприлюднено та обговорено на трьох міжнародних науково-практичних конференціях: «Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки: вітчизняний та зарубіжний досвід» (м. Київ, 18–19 вересня 2024 р.), «Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у 21-му сторіччі» (м. Київ, 18–19 лютого 2025 р.), «Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 23–24 квітня 2025 р.).

Публікації. Основні результати дисертації, висновки та пропозиції знайшли своє відображення у семи наукових публікаціях, з яких чотири статті

опубліковані у журналах, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук; три – тези доповідей і повідомлень на міжнародних науково-практичних конференціях та круглих столах.

Наукові праці Арутюняна Е.К., опубліковані за результатами дисертаційного дослідження, відповідають вимогам п.п. 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Всі представлені наукові публікації здобувача зараховуються за темою дисертації, а саме:

1. Арутюнян Е. К. Сучасні правові засади адміністративно-правового забезпечення протидії корупції в Україні. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2024. № 4 (86). С. 583–588. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2024.4.93>

2. Arutyunyan E. Administrative and legal relations in combating corruption and their peculiarities. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2024. № 4. P. 10–15. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2024.4.02>

3. Арутюнян Е. К. Адміністративно-правові інструменти адміністративно-правового забезпечення протидії корупції. *Право та державне управління*. 2025. № 3. С. 24–30. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2025.3.3>

4. Арутюнян Е. К. Поняття та сутність адміністративно-правового забезпечення протидії корупції в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2025. Вип. 4. С. 196–201. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.4.30>

Оцінка мови і стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Форма і зміст дисертації та анотації відповідають вимогам, що встановлені Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Дисертація є цілісною, завершеною, кваліфікованою працею, в якій містяться висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні і практичні результати та наукові положення, що характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий внесок здобувача в юридичну науку.

Анотація дисертації є узагальненим коротким викладом її основного змісту. В анотації стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення, що дає повне уявлення про виконану здобувачем роботу. Обсяг дисертації та анотації, а також зміст роботи відповідають встановленим вимогам.

Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 «Право».

УХВАЛИЛИ:

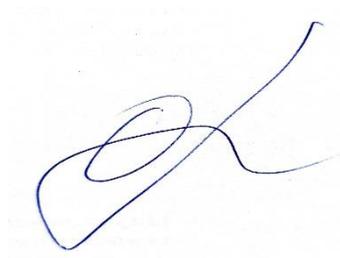
1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Арутюняна Еміля Карленовича за темою «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів Арутюняна Еміля Карленовича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

3. Рекомендувати дисертацію Арутюняна Еміля Карленовича за темою «Адміністративно-правове забезпечення протидії корупції» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 11, проти – 0, таких, що утримались – 0; здобувач Арутюнян Е.К. – не голосував.

**Головуючий на засіданні –
доктор юридичних наук, професор,
завідувач відділу
Науково-дослідного інституту
публічного права**

С.С. Овчарук